

20.4.2007

A 2012
KAS-2007-R-2-531

Lassila & Tikanoja Oyj
Sepelitie 6
40320 Jyväskylä

Viite / Hänvisning

Asia / Ärende

**Yhteysviranomaisen lausunto ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta,
Kukkuroinmäen jätekeskuksen laajennus, Joutseno**

YVA-OHJELMAN HANKETIEDOT JA YVA-MENETTELY

Lassila & Tikanoja Oyj (L&T) on toimittanut 25.1.2007 Kaakkois-Suomen ympäristökeskukselle ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (468/1994, muutettu 458/2006) mukaisen ympäristövaikutusten arviointiohjelman hankkeesta, joka koskee Joutsenon kaupungissa sijaitsevan Kukkuroinmäen jätekeskuksen laajennusta sekä laajennusalueen rakentamiseen liittyvää louhintaa.

Hankkeen nimi

Kukkuroinmäen jätekeskuksen laajennus

Hankkeesta vastaava

Lassila & Tikanoja Oyj

Hankkeesta vastaavan käyttämä konsultti

Ramboll Finland Oy

Yhteysviranomainen

Kaakkois-Suomen ympäristökeskus

Yva-arvioinnin peruste

YVA-menettelyä sovelletaan Lassila & Tikanoja Oyj:n hankkeessa YVA-asetuksen (713/2006) 6 §:n mukaisen hankeluettelon 11 a , 11 b ja 11 d kohtien perusteella. Edellä mainittujen kohtien perusteella YVA-menettely on suoritettava, koska alueella hankkeessa tullaan käsittelemään jätteitä ja ongelmajätteitä fysikaalis-kemiallisesti

sekä sijoittamalla niitä kaatopaikalle. Lisäksi hankkeeseen sovelletaan hankkeessa tarvittavan kivenlouhinnan vuoksi saman asetuksen 6 §:n hankeluettelon kohtaa 2 b.

Yva-menettely ja sen tavoitteet

YVA-menettely alkaa, kun hankkeesta vastaava toimittaa arviointiohjelman yhteysviranomaisena toimivalle alueelliselle ympäristökeskukselle. Arviointiohjelma on hankkeesta vastaavan suunnitelma siitä, miten arviointi tullaan suorittamaan. Yhteysviranomaisen YVA-ohjelmasta antamassa lausunnossa esitetään onko arviointiohjelma riittävä ja miltä osin arviointiohjelmaa on mahdollisesti tarkistettava.

Hankkeesta vastaava arvioi hankkeen ympäristövaikutukset arviointiohjelman ja siitä saamansa yhteysviranomaisen lausunnon pohjalta sekä kokoaa arvioinnin tulokset arviointiselostukseen. Yhteysviranomaisen antaa lausuntonsa YVA-selostuksesta ja sen riittävydestä.

YVA-menettely päättyy, kun yhteysviranomaisen toimittaa lausuntonsa ja muiden kannanotot hankkeesta vastaavalle. YVA-arvioinnin tuloksia käytetään hyväksi hankkeen edellyttämiä lupia käsiteltäessä. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn tavoitteena on edistää ympäristövaikutusten arviointia ja yhtenäistä huomioon ottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä samalla lisätä kansalaisten tiedonsaantia ja osallistumismahdollisuuksia.

Hankkeesta vastaavan tausta

Lassila & Tikanoja Oyj on valtakunnallisesti toimiva ympäristönhuoltoon sekä kiinteistöjen ja laitosten ylläpitoon erikoistunut yritys. L&T:n tavoitteena on rakentaa järjestelmä, joka palvelee jätteen tuottajia pitkälle tulevaisuuteen. Siihen kuuluu 5 – 8 käsittelykeskuksen rakentaminen Suomeen. L&T:llä on jo toiminnassa olevat käsittelykeskukset Keravalla, Turussa ja Oulussa. Laitoksia on suunnitteilla Kukkuroinmäen lisäksi mm. Lahteen, Haukiputaalle, Kaustisiin ja Kiteelle.

Hankkeen suunnittelualue

Suunnitteilla oleva hanke sijoittuu Joutsenossa Kukkuroinmäen alueelle, jossa toimii nykyisin Etelä-Karjalan Jätehuolto Oy:n (EKJH) jätekeskus. Jätekeskuksen nykyiset toiminnot ovat kompostointilaitos, hyötyjätteiden kierrätys, tavanomaisen jätteen käsittely ja loppusijoitus, pilaantuneiden maiden käsittely ja loppusijoitus. EKJH:lla on ympäristölupa myös kuivajätteen käsittelylaitokselle, jota ei toistaiseksi ole toteutettu. Jätekeskuksen kokonaispinta-ala on yhteensä noin 135 ha. Etelä-Karjalan Jätehuolto Oy:n omistama alue sijaitsee Lappeenrannan kaupungin rajalla.

Suunnittelualueen ympäristö muodostuu kahdesta kalliomäestä (Kukkuroinmäki ja Saunaharju) sekä Kuisaaren alueesta. Alueen ympäristö on osittain metsätalousskäytössä, idässä ja etelässä jätekeskusalue rajoittuu laajaan Vapo Oy:n Konnunsuon turvetuotantoalueeseen. Lähin asuinrakennus sijaitsee yhden kilometrin etäisyydellä alueesta pohjoiseen. Noin 100 metrin etäisyydellä Kukkuroinmäeltä luoteeseen sijaitsee viljelykäytössä oleva pelto ja 400 metrin etäisyydellä luoteeseen sijaitsee kalanviljelylaitos ja 1 000 metrin etäisyydellä pohjoiseen ravunkasvatusallas. Nykyisen jätekeskuksen ja asutuksen välillä ei ole näköyhteyttä.

Suunnittelualue kuuluu Etelä-Karjalan liiton seutukaavan piiriin. Seutukaavassa Kukkuroinmäen alue on kaavoitettu yhdyskuntateknisen huollon alueeksi (ET), johon on suunniteltu sijoitettavaksi maakunnallinen jätteenkäsittelylaitos. Alueen poh-

joispuolella olevat alueet on kaavoitettu seutukaavassa maa- ja metsätalousalueeksi sekä maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi. Yhdyskuntateknisen huollon alue jatkuu jätehuoltoalueen länsipuolelle. Idässä ja etelässä alue rajoittuu Konnunsuon turvetuotantoalueeseen. Kukkuroinmäen alueen kaakkoispuolella sijaitsee Konnunsuon keskusvankila, jonka alue on seutukaavassa merkitty erityistoimintojen alueeksi (ER). Kukkuroinmäen luoteispuolitse kulkee seutukaavaan merkitty ulkoilureitti. Etelä-Karjalan maakuntakaavan laatiminen on aloitettu vuonna 2004.

Joutsenon yleiskaavassa 1985 alue on maa- ja metsätalousaluetta MM1 rajoittuen vankila-alueeseen (EV). Yleiskaava on hyväksytty kunnanvaltuustossa, mutta kaavaa ei ole vahvistettu ja se on siten oikeusvaikutteeton. Vuonna 2006 hyväksytyn kaavoitusohjelman mukaan yleiskaavan tarkistus on tarkoitus aloittaa vuosina 2006-2008. Erityishuomio kiinnitetään valtakunnalliseen kulttuurimaisemaan ja kylien vesihuoltosuunnitelmaan.

Alueelle ei ole laadittu asemakaavoja. Joutsenon kaupunki laatii tämän arviointinettelyn kanssa rinnakkain alueelle asemakaavaa.

Käsiteltävät jätteet ja pilaantuneet maamassat sekä niiden määrät

Suunnitteilla oleva laitos koostuu mekaanisesta käsittely-yksiköstä, materiaalin kierrätyshallista, hyödynnettävän materiaalin vastaanotto, käsittely- ja varastokentistä ja loppusijoitusalueesta. Laitoksen käsittelykapasiteetti on 430 000 tonnia, josta noin 70 % saadaan ohjattua kierrätykseen. Raaka-aine laitokselle tulee pääasiallisesti Kaakkois-Suomen alueelta. Vastaanotettava jäte on lajiteltua yhdyskunta-, rakennus- ja teollisuusjätettä. Suunnitteilla on rakentaa seuraavat käsittely-yksiköt:

- Kuivajätteen käsittelyhalli 6 000 m²
- Käsittelyhallin piha-alue 1 ha
- Varastointikenttä 3 ha
- Tavanomaisen jätteen kaatopaikka 8 ha
- Ongelmajätteen kaatopaikka 8 ha

Pilaantuneita maita voidaan käsitellä useammalla menetelmällä, joista on kuvattu kiinteytys, pesutekniikka, lietteen käsittely ja alipainekäsittely.

Taulukko 1. Vastaanottokapasiteetti eri jätelaatujen osalta

<u>Jätelaatu</u>	<u>Maksimi-kapasiteetti, t/a</u>
Teollisuuden sivutuotteet; tuhka, kuitusavi, kuona,	85 000
Pilaantuneet maa-ainekset	55 000
Käsittelylaitosten loppurejekti (kierrätykseen tai muuhun käyttöön kelpaamaton materiaali)	75 000
Rakennustoiminnan, kaupan, teollisuuden ja palvelujen lajiteltu jäte; RKTP (betoni, kivi, paperi, pahvi, muovi, puu, lasi yms.)	80 000
Asuinkiinteistöjen lajiteltu jäte (kuivajäte)	50 000
Puu	15 000
Muu kierrätykseen ja uudelleenkäyttöön soveltuva aines	10 000
Metalli	5 000
Paperi ja pahvi	5 000
Muovi	5 000
<u>Muu käsiteltävä / loppusijoitettava materiaali</u>	<u>50 000</u>
Yhteensä	430 000

Taulukko 2. Syntyvät tuotteet (teollisuuden raaka-aineiksi tai suoraan kierrätykseen)

<u>Käsittely-yksikkö</u>	<u>Käsitellyt määrät käyttökohteittain, t/a</u>
Paperi ja pahvi	7 000
Muovi materiaalina	7 000
Metallit	10 000
Puu	20 000
Maanparannusaine (hienoaines)	20 000
Polttoaine	70 000
Maarakennusmateriaali	100 000
Loppusijoitus; tavanomainen jäte	100 000
<u>Loppusijoitus; ongelmajäte</u>	<u>85 000</u>
Yhteensä	430 000

Arvioitavat ympäristövaikutukset

Yva-ohjelman mukaan tässä hankkeessa arvioidaan jätteenkäsittelylaitoksen kaikkien toimintojen ja rakentamisen sekä maa-ainesten louhinnan ja oton ympäristövaikutukset, mukaan luettuna louhinnan ja jätteenkäsittelylaitoksen liikenteen vaikutukset. Samalla arvioidaan alueen nykyisten toimintojen ja uusien toimintojen sekä muiden samaan ympäristöön vaikuttavien toimintojen yhteisvaikutukset ja ympäristövaikutusten muutokset rakentamisen, louhinnan ja jätekeskuksen toiminnan eri vaiheissa.

Hankkeessa arvioidaan erityisesti seuraavia ympäristövaikutuksia:

- vaikutukset maankäyttöön ja yhdyskuntarakenteeseen,
- vaikutukset pinta- ja pohjavesiin,
- pöly, melu ja roskaantuminen,
- liikenne ja sen vaikutukset,
- ympäristövahinkoriskit,
- sosiaaliset vaikutukset,
- samalla arvioidaan em. vaikutusten keskinäisiä vuorovaikutussuhteita,
- selvitetään myös vaikutuksia luontoon, maisemavaikutuksia sekä alueille sijoituvien hankkeiden yhteisvaikutuksia

Tarkasteltavat vaihtoehdot

Yva-ohjelman mukaan ainoana suunniteltujen toimintojen sijoituspaikkana ja vaihtoehtona tarkastellaan Kukkuroinmäen jätekeskuksen laajentamista. Kukkuroinmäen alue on valittu siten, että toiminnot sijoittuisivat alueelle, joka on jo maankäytöllisesti varattu jätteenkäsittelyyn, ja jossa jo harjoitetaan jätteenkäsittelyyn liittyvää toimintaa ja alueelle jossa toiminnasta syntyvät vaikutukset voidaan hallita. Näin sijoituspaikan valinnalla on jo pyritty minimoimaan haitallisia ympäristövaikutuksia.

YVA:ssa tarkastellaan kuitenkin myös vaihtoehtoa, jossa hanketta ei toteuteta eli nk. YVA-lain mukaista 0-vaihtoehtoa. Tällöin toiminta tulisi sijoittumaan toisaalle. Vaihtoehtoista sijoituspaikasta ei ole tehty erillistä suunnitelmaa, koska nyt tapahtuvan sijoittumisen EKJH ja L&T yhteisesti todenneet ympäristönsuojelullisesti parhaaksi ja taloudellisesti edullisimmaksi.

Hankkeen edellyttämät suunnitelmat ja luvat

Hankkeen toteuttaminen tulee arviointiohjelman mukaan edellyttämään seuraavia suunnitelmia, lupia, päätöksiä tai ilmoituksia:

- jätteenkäsittelykeskuksen ympäristöluvat alueella harjoitettaville toiminnoille (Kaakkois-Suomen ympäristökeskus, ympäristönsuojelulaki),
- Maa-aineslain (555/1981) mukainen maa-ainelupa maa-ainesten ottotoiminnalle sekä ympäristölupa ottotoiminnalle, siihen liittyvälle louhinnalle ja rikotukselle sekä toiminta-alueen liikenteelle (kunta, maa-aineslaki ja ympäristönsuojeluasetus),
- yleis- tai asemakaavoitus tarvittaessa (kunnan kaavoitusviranomaisen, maankäyttö- ja rakennuslaki),
- rakennuslupa, toimenpidelupa tai maisematyölupa (kunnan rakennusvalvontaviranomaisen, maankäyttö- ja rakennuslaki) tai mahdollinen poikkeamislupa suunnittelutarvealueelle rakentamiseen (kunta eli yleensä ympäristölautakunta),
- mahdollisesti YSL 101 §:n mukainen täytäntöönpanomääräys ja MRL 144 §:n mukainen aloittamisoikeus,
- mahdollinen sopimus esikäsiteltyjen jätevesien johtamisesta yleiseen viemäriin,
- mahdollinen yksityistien ja yleisen tien liittymäluvan tarkistus Tiehallinnon tiepiiriltä,
- mahdollinen Maanmittauslaitoksen maanmittaustoimistolta haettava yksityistie-toimitus yksityistien mahdollisen leveyden tai aseman muutoksen johdosta,
- yleissuunnitelma ympäristölupahakemuksen liitteeksi,
- rakentamissuunnitelmat.

Hankkeen rajaukset ja liittyminen muihin hankkeisiin

EKJH:n jätteiden loppusijoitusalue

EKJH:llä on jätekeskuksen alueella loppusijoitusalue toiminnassa muodostuvien jätteiden loppusijoitusta varten. Loppusijoitusalueella muodostuvat vedet johdetaan tassaualtaan kautta Lappeenrannan jätevedenpuhdistamolle.

Jätteen energiasisällön hyödyntämiseen liittyvät hankkeet

Maassamme on suunnitteilla lukuisia jätteiden energiasisällön hyödyntämiseen liittyviä hankkeita. Nämä hankkeet tukeutuvat nyt suunnittelun ja arvioinnin kohteena oleviin jätekeskuksiin. Jätekeskukset valmistavat näiden laitosten tarvitseman polttoaineen.

Jätekeskuksen alueen kaavoitus

Samanaikaisesti ympäristövaikutusten arvioinnin kanssa on Joutsenon kaupungissa käynnistetty alueen asemakaavoitus. Asemakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma on nähtävillä yhtä aikaa arviointiohjelman kanssa.

Toimintakokonaisuuden yhteisvaikutukset

Yva-ohjelman mukaan EKJH ja L&T tekevät yhteistyötä koko jätekeskuksen suunnitelmien ja toimintojen yhteensovittamiseksi. Jätekeskuksen alueelle tehtävissä ympäristövaikutusten arvioinneissa ja maankäyttösuunnitelmissa sekä niihin liittyvissä selvityksissä pyritään ottamaan huomioon alueen toimintojen muodostama kokonaisuus.

YVA-ohjelmasta tiedottaminen, kuuleminen ja osallistumisen järjestäminen

Kaakkois-Suomen ympäristökeskus on kuuluttanut ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta Lappeenrannan ja Joutsenon kaupunkien ilmoitustauluilla 30.1.- 23.3.2007. Arviointiohjelma on ollut nähtävillä arviointimenettelyn aikana Joutsenon kaupungin rakennusvalvontatoimistossa, Joutsenon pääkirjastossa, Lappeenrannan kaupungin ympäristötoimessa, Lauritsalan kirjastossa, Etelä-Karjalan Jätehuolto Oy:ssä sekä Kaakkois-Suomen ympäristökeskuksessa (Kouvola, Lappeenranta). Arviointiohjelma on nähtävissä internetissä sivuilla <http://projektit.ristola.com>. Kuulutus on julkaistu Etelä-Saimaassa 30.1.2007 ja Joutseno-lehdessä 1.2.2007. Kuulutus on lisäksi nähtävissä Kaakkois-Suomen ympäristökeskuksen internetsivuilla.

Arviointiohjelmasta pyydettiin toimittamaan lausunnot ja mielipiteet 23.3.2007 mennessä Kaakkois-Suomen ympäristökeskukselle. Lausunnot pyydettiin seuraavilta tahoilta: Joutsenon kaupunki, Lappeenrannan kaupunki, Etelä-Karjalan liitto, Etelä-Suomen lääninhallitus (Kouvolan palveluyksikkö), Kaakkois-Suomen työvoima- ja elinkeinokeskus, Tiehallinto (Kaakkois-Suomen tiepiiri), Museovirasto, Etelä-Karjalan maakuntamuseo, Etelä-Karjalan luonnonsuojelupiiri ry, Lappeenrannan kaupungin vesilaitos, Kaakkois-Suomen metsäkeskus, Partalan kylätoimikunta, Konnunsuon vankila. Etelä-Karjalan muita kuntia on tiedotettu hankkeesta.

Lassila & Tikanoja Oyj:n hanketta ja ympäristövaikutusten arviointimenettelyä käsittelevä yleisötilaisuus järjestettiin 1.2.2007 Lempiälän koululla Lappeenrannassa. Etelä-Karjalan Jätehuolto Oy järjestämässä vuosittaisessa tiedotustilaisuudessa 28.2.2007 jätekeskuksen naapureille esiteltiin myös L&T:n hanketta. Hankkeesta vastaavan, YVA-konsultin, EKJH:n sekä viranomaisten (Kaakkois-Suomen ympäristökeskus, Joutsenon kaupunki ja Lappeenrannan kaupunki) edustajat kokoontuivat yhden kerran keskustelemaan hankkeesta YVA-ohjelman valmisteluvaiheessa. Ohjausryhmään on tarkoitus jatkossa kutsua lisäksi edustajat Partalan kyläyhdistyksestä ja Konnunsuon vankilalta.

ARVIOINTIOHJELMASTA ESITETYT LAUSUNNOT JA MIELIPITEET

Kaakkois-Suomen ympäristökeskukselle toimitettiin yhteensä 11 lausuntoa tai mielipidettä, joiden keskeinen sisältö on esitetty seuraavissa lausuntojen osittaisissa tiivistelmissä. Kopiot kannanotoista toimitetaan hankkeesta vastaavalle. Alkuperäiset lausunnot ja mielipiteet ovat nähtävillä ympäristökeskuksessa.

Joutsenon kaupunki

Kaupunginhallitus

Kaupunginhallitus antoi sosiaali- ja terveystoimen ja kaavoitus- ja ympäristölautakunnan päätökset lausuntonaan Kukkuroinmäen jätekeskuksen laajennuksen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta Kaakkois-Suomen ympäristökeskukselle.

Kaavoitus- ja ympäristölautakunta

Kaavoitus- ja ympäristölautakunta totesi lausunnossaan, että ympäristövaikutusten arviointimenettelyn tehtävänä ovat elinympäristön terveydellisten ja ympäristöolojen selvittäminen tarpeellisessa määrin hankkeen vaikutusalueella ennen hankkeen toteuttamista ja toisaalta hankkeen toteutumisesta johtuvien ympäristövaikutusten tunnistaminen ja niiden arviointi. YVA-arviointiohjelmavaiheessa hankkeesta vastaavan on

tunnistettava hankkeesta aiheutuvat ympäristövaikutukset ja arvioitava niiden ympäristöön aiheuttama viihtyvyys-, terveys tai ympäristön pilaantumisen vaara. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn sisältyy myös sosiaalisten, terveydellisten ja taloudellisten vaikutusten arviointi.

Arviointiohjelmassa tulee tarkastella myös:

- haittaeläinten aiheuttamia vaikutuksia
- jätteenkäsittelyn aiheuttamia hajuhaittoja ja niiden aiheuttamia terveys- ja viihtyisyshaittoja
- ympäristövaikutuksia tulee arvioida myös onnettomuustilanteiden ja muiden vastaavien uhkien osalta (riskinarviointia)
- sosiaalisten vaikutusten osalta tulee arvioida erityisesti vaikutuksia viihtyvyyteen hankkeen toteutuessa

Arviointiohjelmassa on todettu, että 0-vaihtoehto on olemassa, mutta sitä ei ole määriteltä mitenkään. 0-vaihtoehto pitäisi liittää todellisine arviointineen ja vertailuineen ohjelmaan, koska nyt ei selviä miten hankkeen toteuttaminen muuttaisi olemassa olevaa tilannetta. 0-vaihtoehdon vertailu on osa hankkeen ympäristövaikutusten arviointia.

Lisäksi ohjelmaan tulisi vertailtavaksi ottaa mukaan vaihtoehto, jossa tarkastellaan tilannetta, jossa hyödynnetään jo olemassa olevia toimintoja mahdollisimman paljon.

Sosiaali- ja terveyslautakunta

Sosiaali- ja terveyslautakunta totesi lausunnossaan, että terveydensuojelun kannalta merkittävimmät tehtävät ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä ovat elinympäristön terveydellisten olojen selvittäminen tarpeellisessa määrin hankkeen vaikutusalueella ennen hankkeen toteuttamista ja toisaalta hankkeen toteutumisesta johtuvien terveysvaikutusten tunnistaminen ja niiden arviointi. YVA-arviointiohjelmavaiheessa hankkeesta vastaavan on tunnistettava terveysvaikutukset ja eriteltävä tunnistettujen terveysvaikutusten joukosta ne, joista asukkaille aiheutuu tai voi aiheutua terveyshaittaa.

Sosiaalisten vaikutusten arviointi ohjelmavaiheessa sisältää lähtötietojen kokoamista ja arviointiohjelman laatimisen niin, että siitä käy selville kuinka sosiaalisten vaikutusten arviointi tullaan tekemään ja mitä vaikutuksia tarkastellaan. Ohjelmassa on myös selvitettävä hankkeesta toteuttamisesta johtuvien sosiaalisten vaikutusten tunnistaminen ja rajaus niiden arviointia varten.

Tässä arviointiohjelmassa on lyhyesti mainittu terveysperusteisina vaikutuksina ilmapäästöt, melu- ja liikennevaikutukset, pohjavedet sekä maaperää kohdistuvien vaikutusten arviointi ja kaavoituksen lähtökohdat. Menetelmistä on mainittu annetut raja- ja ohjearvot. Sosiaalisten vaikutusten arviointimenetelminä on mainittu kartta- ja tilastoaineisto, lehtikirjoitukset ja työn aikana saatu palaute.

Terveysvaikutusten arviointiohjelmassa on maininta muista terveysperusteisista vaikutuksista. Niitä ei ole yksilöity tarkemmin. Arviointiohjelmassa ei ole kuvattu nykyisen toiminnan vaikutusta alueen asukkaiden elinoloihin.

Arviointiohjelmaa tulee tarkentaa seuraavien asioiden osalta:

- kun kysymyksessä on jätteiden käsittelyyn liittyvä toiminta, on tarkasteluun otettava mukaan haittaeläinten torjunta

- jätteenkäsittelystä aiheutuu aina myös hajuhaittoja ja niiden aiheuttama terveys-
haitta ja viihtyisyyshaitta on otettava mukaan tarkasteluun
- talousveden laadun turvaaminen on huomioitava, sillä alueella on ainakin toistai-
seksi talouksia omien talousvesikaivojen varassa
- meluhaittoja on tarkasteltava myös sosiaali- ja terveysministeriön antamien oh-
jearvojen pohjalta (melu asuintiloissa) sekä liikenteen että varsinaisen toiminnan
kannalta
- terveysvaikutuksia tulee arvioida myös tapaturmavaaran ja muiden vastaavien uh-
kien osalta (riskinarviointia)
- sosiaalisten vaikutusten osalta tulee arvioida erityisesti vaikutuksia viihtyvyyteen
hankkeen toteutuessa
- terveys- ja sosiaalisten vaikutusten merkittävyyttä on myös arvioitava.

Arviointiohjelmassa on todettu, että 0-vaihtoehto on olemassa, mutta sitä ei ole määri-
tely mitenkään. Ohjelmassa todetaan, että 0-vaihtoehdossa hanketta ei toteuteta ja li-
säksi todetaan, että toiminta tulisi sijoittumaan tällöin toisaalle. Arviointiohjelmassa ei
ole esitetty menetelmiä ja mittareita siitä, kuinka hanketta verrataan 0-vaihtoehtoon ja
mikä se tulisi olemaan. 0-vaihtoehdon vertailu on osa hankkeen ympäristövaikutusten
arviointia.

Lappeenrannan kaupunki

Kaupunginhallitus

Kaupunginhallitus saattoi sosiaali- ja terveyslautakunnan, ympäristö- ja rakennuslau-
takunnan ja liikelaitosjaoston lausunnot Kaakkois-Suomen ympäristökeskukselle tie-
doksi ja huomioon otettavaksi Kukkuroinmäen jätekeskuksen laajennuksen ympäris-
tön vaikutusten arviointiohjelmaa käsiteltäessä. Kaupunginhallituksella ei ollut asia-
sa muuta lausuttavaa.

Ympäristö- ja rakennuslautakunta

Ympäristö- ja rakennuslautakunta totesi, että suunnittelualueelta syntyvien Toikan-
suon jätevedenpuhdistamolle johdettavien jätevesien esikäsittelytarvetta ja -
mahdollisuutta tulisi vakavasti selvittää arviointiselostusvaiheessa. Koska uusi alue
on osittain toiminnallisesti yhteydessä olemassa olevaan jätekeskukseen, tulisi selvit-
tää myös koko alueen likaisten vesien yhteistä esikäsittelymahdollisuutta.

Nykyisen jätekeskuksen ympäristössä on havaittu viljelijöiden keskuudessa mahdol-
linen hygieniariski liittyen lisääntyneeseen naakka-, korppi- ja lorkkikantaan. Ympä-
ristövaikutusten arvioinnissa tulisi voida selvittää, missä määrin uusi toiminta hou-
kuttelee lisää lintuja alueelle.

Liittyen myös ed. mainittuun, tulee roskaantumisen mahdollinen lisääntyminen alu-
eella kuljetusten, varastoinnin ja mahdollisten häiriötilanteiden osalta riittävästi sel-
vittää ympäristövaikutusten arvioinnin aikana.

Kuitusaven vaatimat käsittelyratkaisut jätealueella tulee selvittää riittävän huolellises-
ti.

Liikelaitosjaosto

Liikelaitosjaosto totesi lausunnossaan, että Joutsenon Kukkuroinmäen jätekeskuksen alueelta johdetaan nykyisellään viemäriin ja edelleen Toikansuon jätevedenpuhdistamolle jätevesiä käsiteltäväksi keskimäärin 50 – 60 000 m³/a. Laajennuksen johdosta arvioidaan jätevesien määrän lisääntyvän maksimissaan noin 42 000 m³/a, mikä tarkoittaa vuositasolla jätevesimäärän lisäystä keskimäärin 77 %:lla.

Jo nykyisellään on uhkana verkostokapasiteetin ylittyminen erityisesti maksimivirtaamien aikana. Myös jätevedenpuhdistamon toiminnan kannalta virtaaman vaihtelut ovat haitallisimpia. Tästä johtuen jätekeskuksen laajennuksen aiheuttamia ympäristövaikutuksia tarkasteltaessa lähtökohdaksi on asetettava laitokselta lähtevän jätevesimäärän tasaaminen nykyistä paremmin. Tasausallastilavuutta on laajennuksen yhteydessä välttämätöntä kasvattaa. YVA-menettelyn selostusvaiheessa tulee arvioida riittävän tasauksen tuomat hyödyt sekä verkoston että puhdistamon kannalta.

YVA-tarkastelussa tulee nostaa esille se, miten laajennushanke vaikuttaisi jätevesiverkostossa ja pumppaamoilla jo nykyisellään esiintyviin hajuhaittoihin ja syövyttävyysoongelmiin. Ympäristöhaitat mm. hajuhaittojen osalta on syytä tarkastella riittävän laajalti koko linjan pituudelta kaupungin puhdistamolle saakka.

Yva-ohjelman taulukossa 5.5 on esitetty arviota ongelmajätteen loppusijoitusalueelta muodostuvien vesien haitta-ainepitoisuuksista. Taulukossa on esitetty joidenkin metallien osalta pitoisuuksiksi mg/l, joka tulee korjata tasolle ug/l.

Kaikkiaan hankkeessa tulee tarkastella ja olla selvillä esitettyä laajemmin vesien kautta ympäristöön ja viemäriverkostoon kulkeutuvista haitallisista aineista, ottaen mm. huomioon äskettäin voimaan tullut EY-asetus (166/2006) PRTR-raportoinnista epäpuhtauspäästöjä koskien.

Laajennustoiminnan aiheuttamat muutokset jätevesien laadussa nykyiseen verrattuna, vaikutukset puhdistamotoimintaan ja jätevesien esikäsitteilytarve tulee arvioida YVA:n yhteydessä erittäin tarkasti.

Myöhemmin hankkeen lupakäsittelyjen yhteydessä varataan annettavan yksityiskohdaisempi lausunto.

Kaakkois-Suomen tiepiiri

Kaakkois-Suomen tiepiiri totesi, että hankkeen tarkoituksena on muodostaa kustannustehokas ja ympäristöä mahdollisimman vähän kuormittava jätteenkäsittelyn kokonaisuus, joka täyttää nykyiset ja soveltuu tuleviin jätteenkäsittelyn vaatimuksiin. Hankkeen mittakaava tieliikenteen kannalta on, että alueen raskas liikenne kasvaa nykyisestä noin 120 autokäynnistä vuorokaudessa noin 180...200 raskaan auton käyntiin vuorokaudessa. Rakentamisaikana raskaan liikenteen määrä on noin 60...80 kuormaa vuorokaudessa. Pääosa tästä on louheentai siitä jalostetun kiviaineksen poiskuljetusta.

Tiehallinnon kannalta arviointiohjelmassa esitetyt selvitykset (kohta 7.4.4) ovat hankkeen mittakaava huomioon ottaen riittäviä, ja antavat hankkeesta liikenteellisessä mielessä riittävän kuvan.

Etelä-Karjalan liitto

Etelä-Karjalan liitto totesi, että jätekeskuksen laajennusalue on Etelä-Karjalan seutukaavassa merkitty yhdyskuntateknisen huollon alueeksi (ET) maakunnallisen jätteenkäsittelylaitoksen sijoittamista varten. Etelä-Karjalan Jätehuolto Oy:n jätekeskus sijaitsee tällä alueella. Suunnitellun alueen sijainti ja sen toiminta ovat siis seutukaavan mukaisia eikä Etelä-Karjalan liitolla ole sen suhteen huomauttamista.

Jätekeskuksen toiminnan laajeneminen ja monipuolistuminen lisää raskasta liikennettä lähes kaksinkertaiseksi. Erityisen runsasta liikenne on rakentamisen kestäessä. Liikenteen suorien ja välillisten vaikutusten arviointiin tuleekin kiinnittää erityisesti huomiota arviointiprosessissa.

Etelä-Karjalan Museo

Etelä-Karjalan Museo totesi lausunnossaan, että Kukkuroinmäellä toimii tällä hetkellä Etelä-Karjalan Jätehuolto Oy:n jätekeskus. Arviointimenettelyssä tarkasteltavana hankkeena on Kukkuroinmäen Jätekeskuksen laajennus sekä laajentamisalueen rakentamiseen liittyvä louhinta.

Kukkuroinmäki sijoittuu valtakunnallisesti arvokkaan kulttuurimaiseman Kunnunsuo - Joutseno kirkonkylän luoteisrajalla. Maisemalle on ominaista viljelysseutujen pieniirteisyyttä ja laajat viljavat savikkoalueet.

Ympäristövaikutusten arvioinnin lähtökohtana tulee pohtia hankkeen luonnetta ja vaikutuksia kulttuuriympäristöön kohdealueella. Vaikutuksia arvioidessa tulee analysoida ja arvioida alueen kulttuurihistoriallisia ominaispiirteitä ja arvoja. Etelä-Karjalan museo pitää hyvänä, että hankkeen vaikutuksia maisemaan ja rakennettuun kulttuuriympäristöön hahmotetaan alueen nykyisen tilan ja hankesuunnitelman avulla. Arviointiohjelmassa on todettu, että hankkeen aiheuttamista muutoksista maisemassa tehdään tarvittaessa havainnekuvat. Etelä-Karjalan museo pitää havainnekuviin laatimista toivottavana.

Etelä-Suomen lääninhallitus, Kouvolan palveluyksikkö

Lääninhallitus ilmoitti, ettei se tässä vaiheessa käytä sille varattua mahdollisuutta antaa asiasta lausuntoa.

Yleisömielipiteet

Alueen asukas toimitti mielipiteen, jossa kommentoitiin hankkeeseen liittyen mm. riittämätöntä tiedotusta yleisötalouden osalta. Louhinnan osalta oltiin huolestuneita räjäytysajankohdista, varsinkin ilta-aikaan tapahtuvasta räjäytystoiminnasta. Asukas kiinnitti huomiota myös kaatopaikka-alueen työskentelyäniin, nykyisen lunastusalueen sisällä olevan metsätien kautta tapahtuvan kulkuyhteyksiin pelloille sekä käyttöön retkeilyreitteinä sekä suojavaoähykkeiden leveyteen ja suojaamisvaikutukseen. Hankkeen sijainnin osalta tuotiin esille vaihtoehtoiksi läheinen käytöstä poistuva turvesuo, sekä läheinen teollisuuden kaatopaikka. Lisäksi pyydettiin selvitystä lähinnä nykyisen jätekeskuksen toimintaan mm. metsänhoitosuunnitelman, pohjavesivaikutusten ja läheisen kalankasvattamon tuoton osalta. Esitettiin kysymys asemakaavoituksesta ja sen laajuudesta.

Hankkeesta vastaavan, konsultin, EKJH:n ja Kaakkois-Suomen ympäristökeskuksen edustajat toimittivat kommentteja mielipiteen esittäjälle.

Yleisötilaisuudet

Yleisötilaisuuksissa kiinnitettiin huomiota erityisesti nykytilanteen liikennereitteihin ja jätekuljetusten roskaavuuteen. Haittaeläimistä on koettu olleen haittoja: varsinkin biojätelaitoksen remontin aikana on havaittu rottia ja jätekeskuksen viereisellä pelloilla varikset ja naakat tekevät reikiä heinäpaalien suojuksiin. Liikenteen ja louhinnan meluvaikutuksiin kiinnitettiin huomiota.

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO YVA-OHJELMASTA

Lassila & Tikanoja Oyj:n hankesuunnitelman tarkoituksena on laajentaa Joutsenossa Kukkuroinmäellä Etelä-Karjalan Jätehuolto Oy:n alueella sijaitsevan jätekeskuksen toimintaa. Hanketta koskeva ympäristövaikutusten arviointimenettely laitettiin vireille 25.1.2007, kun hankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelman toimitettiin Kaakkois-Suomen ympäristökeskukseen. Ympäristökeskus on tarkistanut arviointiohjelman ja katsoo, että se on tarkoitustaan vastaava ja pääosiltaan riittävä ja siinä on otettu huomioon arviointiohjelmalta YVA-lain ja -asetuksen 11 §:n mukaan vaadittavat keskeiset seikat. Ympäristökeskus esittää kuitenkin arviointiohjelmasta ja siinä esitettyihin arvioitaviin ympäristövaikutuksiin seuraavia huomioita ja tarkennuksia. Ympäristökeskus on lausuntoa laatiessaan ottanut huomioon arviointiohjelmasta annetut lausunnot ja mielipiteet. Kannanotot ovat asiallisia ja myös niissä esille nostetut seikat on syytä ottaa huomioon YVA-selostusta laadittaessa.

Hankekuvaus ja tiedot hankkeesta

Arviointiohjelmassa on esitetty hankkeen perustiedot sekä hankkeen tarkoitus riittävästi. Ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa on asianmukaisella tavalla esitetty tiedot hankkeen suunnitteluvaiheesta, sijainnista ja maankäyttötärpeestä sekä hankkeesta vastaavasta.

Hankekokonaisuuteen (suunnittelu-, rakentamis- ja toimintavaihe niihin liittyvine erityiskysymyksineen) kuuluvat keskeiset osat sekä tekniset ratkaisut tulee arviointiselostuksessa kuvata riittävän yksityiskohtaisesti, hankkeen elinkaaritarkastelu mukaan lukien. Erityisesti loppusijoitusta koskien tulee tarkastelujakson ulottua riittävän kauas tulevaisuuteen. Minimijaksona voidaan pitää kolmeakymmentä vuotta loppusijoitusalueiden arvioidusta sulkemisesta, mutta sata vuottakaan ei ole pitkä aika ottaen huomioon loppusijoituksen pysyvä luonne. Hanketta koskevien tietojen esittäminen riittävän yksityiskohtaisesti on tärkeää, jotta vaikutusten tunnistaminen ja selvittäminen on mahdollista.

Hanke ja sen vaikutukset on arviointiohjelmassa sinänsä määritelty selkeästi: arvioidaan olemassa olevien ja uusien laajennushankkeeseen kuuluvien hyödyntämisen- sekä loppusijoitus- ja muiden käsittelytoimintojen sekä louhinnan ja ottotoiminnan yhteisvaikutukset sekä vaikutukset toimintojen eri vaiheissa. Hanke liittyy toisaalta laajennushankkeena olemassa olevan jätekeskuksen toimintoihin, jolloin vertailun pohjana käytetään alueen nykyisiä toimintoja. Toisaalta hankkeella on maakunnallista laajempaa merkitystä mm. jätehuoltojärjestelmien toimivuuden kannalta, mm. arviointiohjelmassa esitetty viittaus jätteen energiasisällön hyödyntämiseen. Hanke on myös osa L&T:n suhteellisen laajaa ja koko ajan laajenevaa jätteiden käsittelyverkostoa. Hankkeen liittymäkohtia laajemmin jätehuoltojärjestelmiin onkin aiheellista pohtia.

Vastaanotettavat jätteet ja pilaantuneet maat sekä hyödyntämis- ja käsittelymenetelmät

Arviointiohjelmassa on esitetty ja kuvailtu hankkeessa vastaanotettavat jätteet ja pilaantuneet maat varsin luettelonomaisesti. Loppusijoituspaikat sekä pilaantuneiden maiden erilaisia käsittelytapoja on sen sijaan esitetty varsin havainnollisesti. Arviointiselostuksessa tulee kiinnittää huomiota eri jätejakeiden laadun kuvailuun ja täsmenää eri jätejakeiden osuutta käsittelyyn vastaanotettavien massojen kokonaismääriä. Samoin tulee kuvailla eri hyödyntämis- ja käsittelymenetelmien valintakriteereitä ja puhdistustehokkuuksia. Eri jätteiden ja erilaisen käsittely- / hyödyntämismenetelmien ja niiden vaikutusten vertaileva esitys lisää arviointiselostuksen ymmärrettävyyttä ja selkeyttä.

Lisäksi ympäristökeskus esittää, tässä yhteydessä tutkittaisiin vielä mahdollisuutta ottaa vastaan ja käsitellä onnettomuuksien yhteydessä muodostuneita mahdollisesti suuriakin määriä öljyisiä maita. Kyseisten maiden vastaanoton ja käsittelyn osalta maakunnassa ei toistaiseksi ole riittävästi kapasiteettia.

Ympäristön nykytilan kuvaus

Arviointiohjelmassa on pääosin riittävä selvitys hankkeen ympäristön nykytilasta ja lisäselvitystarpeista, joiden tulokset esitetään ympäristövaikutusten arviointiselostuksen yhteydessä. Lisäksi arviointiselostuksen yhteydessä tulee kiinnittää huomiota alueen ja sen ympäristön nykytilan kuvaukseen ja siihen, että hankkeen vaikutusalueen asutus, maankäyttö sekä ympäristö- ja luonnonolot kuvataan riittävällä tarkkuudella selkeästi ja havainnollisesti.

Hankekokonaisuuden vaikutuspiirissä olevan ympäristön nykytilan kuvaus on keskeinen perusta sille, että vaikutusten tunnistaminen, niiden merkittävyyden arviointi ja vaikutus selvitykset tulevat kohdennetuiksi asianmukaisella tavalla ja oikeisiin asioihin ja myös, jotta tehtävien vaikutus selvitysten tuloksena saadaan riittävä kokonaiskuva hankkeen vaikutuksista ympäristön eri osa-alueisiin.

Täsmennyksenä arviointiohjelmaan todettakoon vielä seuraavaa:

- Kappaleeseen 6.2: Joutsenon kaupunki laatii Kukkuroinmäen asemakaavaa. Tässä yhteydessä tulisi todeta myös se, että asemakaava tulee hyväksyä vasta YVA-menettelyn loputtua ja asemakaavassa tulee ottaa huomioon YVA-menettelyn tulokset. Asemakaavan tarve ja sen valmistelutilanne tulisi todeta selkeyden vuoksi myös kappaleessa 8.
- Kappaleeseen 6.4: Vastaanottavien vesistöjen tilan kuvaus on jäänyt keskeneräiseksi. Suokumaanjärven osalta voidaan todeta, että sen ekologinen sietokyky on ylitetty ja järvi kärsii hapettomuudesta. Järven kunnostus on meneillään.

Vaihtoehdot

Hankkeelle on esitetty arviointiohjelmassa yksi sijoituspaikka Joutsenon Kukkuroinmäellä. Arviointiohjelmassa on tuotu esille, että sijoituspaikka on valittu siten, että se sijoittuisi alueelle, joka on jo mm. maankäytöllisesti varattu jätteenkäsittelyyn. Sijoituspaikan valinta jo olemassa olevan vastaavan toiminnan yhteyteen on ympäristökeskuksen mielestä luonnollinen vaihtoehto, mutta ohjelmassa ei ole tuotu esiin, onko selvitelty mahdollisuuksia sijoittaa tämän hankkeen toiminnot tai osa niistä esimerkiksi maakunnan muiden, lähinnä teollisuuden, suurten jätteenkäsittelylaitosten yhteyteen. Myös ns. neitseellisiä vaihtoehtoja on saattanut olla mukana alkupohdinnoissa. Koska YVA-menettelyn yhtenä päätavoitteena on selvittää hank-

keen vaikutuksia muodostamalla vaihtoehtoja ja vertailemalla eri vaihtoehtojen vaikutuksia, niin YVA-selostuksessa tulisi tarkemmin selvittää mahdollisesti alustavassa pohdinnassa olleita kohteita ja niitä kriteereitä, joilla Kukkuroinmäki todettiin parhaaksi sijoituspaikaksi suhteessa muihin.

Yleisellä tasolla voidaan toki laitoshankkeiden YVA-menettelyjen osalta todeta, että liikkumavara vaihtoehtojen muodostamisessa on varsin kapea. Tällöin tarkasteltavaksi jää useimmiten hankekohtaisesti esim. erilaiset layout-vaihtoehdot (rakennusten, laitteistojen, toimintojen sijoittaminen tms.), joilla kuitenkin sinänsä voi olla merkitystä mm. haitallisten vaikutusten lieventämiseen liittyvissä kysymyksissä. YVA-selostuksessa tulisikin lisäksi kuvailla, miten on päädytty arviointiohjelmassa esitettyihin sijoitteluihin EKJH:lla käytettävissä olevan alueen osalta.

Hankkeessa tarkastellaan vaihtoehtoa, jossa hanketta ei toteuteta, ns. 0-vaihtoehtoa, jolloin toiminta sijoittuisi määrittelemättömään paikkaan muualle. 0-vaihtoehdon tulee sisältää todellisen vaikutusten arvioinnin, koska näin epämääräisesti arvioituna ei käy selville, miten hankkeen toteuttaminen muuttaisi olemassa olevaa tilannetta.

Lisäksi ohjelmaan tulee vertailtavaksi ottaa mukaan vaihtoehto, jossa tarkastellaan tilannetta, jossa hyödynnetään jo olemassa olevia toimintoja mahdollisimman paljon.

Arviointiohjelman mukaan hanketta tullaan vertaamaan hankkeen toteuttamatta jättämiseen, käytettävää vertailumenetelmää ei kuitenkaan ole varsinaisesti esitetty. Vaihtoehtojen vertailu tulee tehdä tasapuolisesti ja samalla tarkkuudella vaihtoehtojen osalta käyttäen asianmukaista vertailumenetelmää. Vertailun tulee antaa oikea kokonaiskuva hankkeen vaihtoehtojen vaikutuksista ja niiden eroista. Vaihtoehtojen vertaileminen onkin tärkeää, koska se on hyvin tehtynä myös tiivistelmä YVA-arvioinnin tuloksista. Vertailua selventäisi esimerkiksi kvalitatiivisen vertailutaulukon käyttö, jolloin taulukkoon kirjattaisiin yhdenmukaisella tavalla vaihtoehtojen keskeiset vaikutukset. Vertailuun liittyvissä kysymyksissä arviointiselostuksessa on syytä esittää myös sanalliset kuvaukset vaihtoehtojen ja niiden vaikutusten suhteen.

YVA-menettelyn aikana tulee lisäksi ottaa huomioon, että sen yhteydessä tehtävien selvitysten tuloksena voi tulla esiin seikkoja, joiden perusteella voi syntyä tarve arviointiohjelmavaiheessa esitettyjen vaihtoehtojen tai niihin liittyvien osien tai rajausten modifiointiin.

Muut vertailtavat asiat

Arviointiohjelmassa on periaatteellisella tasolla kuvattu erilaisia pilaantuneiden maiden jätteenkäsittelymenetelmiä. Täysin Arviointiselostuksessa tulisi selkeämmin tuoda esille, missä määrin kuvatut menetelmät tulevat tässä hankkeessa kysymykseen. Arviointiselostuksessa tulisi eri hyödyntämis- ja käsittelymenetelmien tehokkuutta ja toisaalta niistä aiheutuvia vaikutuksia esittää myös vertaillen, jolloin arviointiselostuksen havainnollisuus ja selkeys paranee.

Arviointiohjelmassa on jätevesien käsittelyn osalta tuotu esille joko paikallinen käsittely tai johtaminen Lappeenrannan kaupungin jätevedenpuhdistamolle. Molemmat vaihtoehdot tai niiden yhdistelmä tuleekin olla mukana pohdinnassa

Tarkastelualueen ja vaikutusalueen rajaus

Arviointiohjelmassa esitetään, että vaikutusalue rajataan kunkin vaikutuksen osalta tyypillisellä tavalla. Hankkeen välittömistä vaikutuksista laaja-alaisimpina pidetään

arviointiohjelmassa suotovesistä aiheutuvia päästöjä ja liikenteen vaikutuksia. Esim. vesistövaikutukset arvioidaan lähialueilta vastaanottavaan vesistöön ja/tai myös kaupungin jäteveden puhdistamolle. Ympäristökeskuksen käsityksen mukaan arviointiselostuksessa vaikutusalueen rajaukset onkin pohdittava vaikutuksittain ja vaikutusalueen raja on perusteltava tapauskohtaisesti. Arviointiselostuksessa on esittävä selvitys hankkeen oleellisten vaikutusten leviämisestä niin pitkälle kuin tarkastelua on tarpeen laajentaa. Vaikutusalueen laajuus voi ja sen pitää vaihdella eri vaikutusten osalta.

HANKKEEN VAIKUTUKSET JA NIIDEN SELVITTÄMINEN

Ympäristövaikutuksia koskevat laaditut ja suunnitellut selvitykset

YVA-asetuksen mukaan arviointiohjelman tulee sisältää tiedot ympäristövaikutuksia koskevista laadituista ja suunnitelluista selvityksistä sekä aineiston hankinnassa ja arvioinnissa käytettävistä menetelmistä ja niihin liittyvistä oletuksista.

Arviointiohjelmassa on luettelomaisesti kuvattu aiemmin tehdyt selvitykset samoin kuin suunniteltu hankittava uusi aineisto. Arviointimenettelyn aikana tehtäväksi esitetyt selvitykset on kohdennettu hankkeen kannalta oleellisiin vaikutuksiin. Selvitysten sekä käytett

Tarkasteltavat ympäristövaikutukset

Arviointiohjelmassa on tunnistettu hankkeen merkittävimmät ympäristövaikutukset systemaattisesti ja melko kattavasti. Louhinnan ja kivenmurskauksen ympäristövaikutuksia tulee kuitenkin tarkastella järjestelmällisesti muunkin kuin liikenteen osalta esimerkiksi joko tärkeimpiä ympäristövaikutuksia kuvailevissa kohdissa (melu, täriinä, pölyäminen, vaikutukset maisemaan, maaperään yms.) tai omana kohtanaan. Louhinnan ja kiven murskauksen ympäristövaikutuksia tulee tarkastella sekä rakentamisen aikana että pysyvästi.

Maankäyttö ja yhdyskuntarakenne

Arviointiselostuksen tulee sisältää selvitys hankkeen ja sen vaihtoehtojen suhteesta maankäyttösuunnitelmiin sekä hankkeen kannalta olennaisiin luonnonvarojen käyttöä ja ympäristönsuojelua koskeviin suunnitelmiin ja ohjelmiin.

Maisemavaikutukset

Jätteiden ja pilaantuneiden maiden käsittelystä ja erityisesti kaatopaikkatoiminnasta aiheutuu aina jokin asteista maisemallista haittaa. Vaikka toiminnat liittyvät jo olemassa olevan jätekeskuksen toimintaan ja puustoa on jo osin poistettu suunnitellulta laajennusalueelta, maisemallisten vaikutusten alue laajenee nykyisestä. Tähän vaikuttaa erityisesti alueen rakentamiseen liittyvä kalliolouhinta, joka muokkaa maisemaa suhteellisen voimakkaasti. Kalliolouhinnalla ja metsänhakkuilla saattaa olla vaikutuksia myös lähialueen tuulisuusolosuhteisiin. Laajennusalueella kulkevaa tietä käytetään myös retkeilyreitteinä. Hankkeesta vastaavan on YVA-selostuksessa arvioitava hankkeen vaikutukset lähialueiden maisemaan ja virkistyskäyttöön, ja lisäksi esitettävä millaiset suojavyöhykkeet ja toisaalta melu- tai näkösuojat hankealueelle tarvitaan.

Kukkuroinmäki sijoittuu valtakunnallisesti arvokkaan kulttuurimaiseman Konnunsuo - Joutseno kirkonkylän luoteisrajalle. Maisemalle on ominaista viljelysseutujen pienenpiirteisyys ja laajat viljavat savikkoalueet. YVA-selostuksessa tulee pohtia hankkeen luonnetta ja vaikutuksia kulttuuriympäristöön kohdealueella. Vaikutuksia arvioidessa tulee analysoida ja arvioida alueen kulttuurihistoriallisia ominaispiirteitä ja arvoja. Pohdinnassa tulee ottaa huomioon julkaisussa "Arvokkaat maisema-alueet. Maisema-alueityöryhmän mietintö II. Ympäristöministeriö, mietintö 66/1992" esitetyt näkökohdat.

Maaperä ja pohjavedet

Maaperään ja pohjavesiin kohdistuvien vaikutusten selvittämisen ja haitallisten vaikutusten torjuntamenetelmien osalta YVA-ohjelman suunnitelma vaikuttaa jätekeskuksen laajennetun toiminnan osalta riittävältä.

Myös louhinnan vaikutuksiin maaperään ja pohjaveteen tulee kiinnittää huomiota. Louhinnan kohteena olevan muodostuman osalta tulee lisäksi selvittää, sisältyykö siihen maa-aineslain 3 §:n mukaisia erityisiä arvoja (esim. erikoiset luonnonesiintymät).

Jätevedet ja pintavedet

Arviointiohjelmassa on kiinnitetty huomiota alueella muodostuviin puhtaisiin ja li-kaisiin vesiin. Arvioitavaksi on esitetty pintavesiin kohdistuvaa kuormitusta ja sen vaikutuksia. Puhtaat vedet on esitetty johdettavan tarkkailun jälkeen maastoon. Jätevesien käsittelyn osalta on tuotu esille joko paikallinen käsittely tai johtaminen Lappeenrannan kaupungin jätevedenpuhdistamolle.

YVA-selostuksessa on esitettävä selvitys toiminnassa syntyvien erilaisten jätevesien laadusta, niiden tarvitsemasta käsittelystä ja vaikutuksista pintavesiin ja/tai puhdistamolla. Vaikutustarkasteluissa tulee ottaa huomioon ainakin happea kuluttava-, ravinne- sekä haitallisten aineiden aiheuttama kuormitus. Vaikutuksia tulee tarkastella myös ekologisten vaikutusten osalta. Selvitysten laadinnassa on otettava huomioon myös koko laitosalueella muodostuvat jätevedet.

Lappeenrannan jätevedenpuhdistamolle johtamisen osalta on tarkasteltava paitsi johdettavien vesien laatua ja määrää myös laadun ja määrän vaihteluita. Tarkasteluun tulee sisällyttää lisäksi vaikutukset jätevesiverkostossa ja pumppaamalla varsinkin hajuhaittojen ja syövyttävyyden osalta. Myös mahdollisuuksia haittojen vähentämiseen tulee tarkastella, varsinkin tulee selvittää mahdollisia esikäsittelyvaihtoehtoja erityyppisten ja erilaisia aineita sisältävien jätevesijakeiden osalta.

Jätevesien liittyen on tarpeen lisäksi pohtia poikkeuksellisia tilanteita, esimerkiksi miten toimitaan, jos jätevesiä ei häiriötilanteessa muodostuvien haitallisten aineiden vuoksi voidakaan johtaa puhdistamolle.

Ilmapäästöt

Ilmapäästöjen osalta tulee arviointiohjelmassa tunnistettujen lisäksi ottaa huomioon pilaantuneiden massojen mahdollisesti sisältämät haihtuvat aineet (VOC). Vaikutuksia ilmaan (mm. pöly, hiilivedyt, haju) tulisi pyrkiä arvioimaan myös laskentamallien avulla.

Melu ja tärinä

Hankkeen oleelliset melua ja tärinää tuottavat toiminnot on esitetty arviointiohjelmassa. Laskentamallilla arvioitava meluselvitys on asianmukainen. Toiminnan aiheuttama meluhaittaa arvioitaessa tulee ottaa huomioon alueella jo olemassa olevat toiminnot ja niiden melutilanne, liikenne, louhinnan ja kivenmurskauksen aiheuttama melu sekä luonnollisesti louhinnan vaikutukset muun melun leviämiseen. Varsinkin louhinnan osalta tulee ottaa huomioon myös tärinä. Melun osalta leviämiskartat ovat tiedon havainnollisuutta parantava esitystapa. Meluhaittoja on tarkasteltava myös sosiaali- ja terveysministeriön antamien ohjeiden pohjalta (melu asuintiloissa).

Roskaantumisen

Roskaantumista arvioidaan jätekeskuksen nykyisestä toiminnasta olevien kokemusten perusteella. Roskaantumisessa tulee pohtia myös vaikutuksia liikennereittien varilla sekä lähimaaston mahdollista käyttöä asiattomaan jätteenlajittamiseen.

Vaikutukset luonnon oloihin

Arviointiohjelman mukaan suunnittelualue on talousmetsää, jota on hakattu voimakkaasti. Kuitenkin hankkeen vaikutukset luontoon tulee selvittää siten, että saadaan riittävä kuva hankkeen vaikutuksista luonnon monimuotoisuuden hankealueen lähiympäristössä sekä sen vaikutuspiirissä olevien Natura- 2000 verkostoon kuuluvien alueiden, muiden suojelukohteiden ja keskeisten luontoarvojen kannalta.

Luontoon kohdistuvat vaikutukset voivat olla sekä suoria että välillisiä. Tämä tulee ottaa huomioon vaikutustarkastelussa asianmukaisella tavalla ottaen huomioon mm. kuljetuksiin liittyvät seikat sekä erilaiset ympäristöriskit.

Liikennöinti ja liikenneturvallisuus

Liikenteen vaikutuksia selvittäessä ja YVA-selostuksessa raportoidessa on tärkeää pohtia liikenteen vaihtelua ja vaikutuksia arvioida paitsi käsittelykeskuksen normaali-toiminnan osalta, niin myös liikenteen maksimimäärien osalta. Liikenteen vaikutusten tarkastelussa tulee ottaa huomioon tiestön muu liikenne. Tarkastelussa tulee ottaa myös huomioon, että todelliset liikennöintireitit eivät välttämättä ole ja tule jatkossakaan olemaan ns. suositeltuja reittejä.

Ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen kohdistuvien vaikutusten arviointi

Ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen vaikuttavat monet tekijät sekä erikseen että myös yhteisvaikutusten kautta. Vaikutukset voivat olla suoria tai välillisiä. Keskeisiä, mitattavissa olevia tekijöitä ovat mm. melu, päästöt ilmaan, maaperään tai vesistöihin, haitallisten aineiden leviäminen sekä kuljetukset ja aineiden varastointi niihin liittyvät erityiskysymykset mahdolliset onnettomuus- tai vahinkotapaukset mukaan lukien. Osa vaikutuksista taas pohjautuu ihmisten kokemuksiin, joiden selvittämiseksi tarvitaan kyselyitä, yleisö- ja keskustelutilaisuuksia tms. Ihmisiin kohdistuvat vaikutukset eivät ole sama asia kuin ihmisten mielipiteet hankkeesta tai ihmisten hankkeeseen kohdistamat pelot. Niiden kartoittaminen on kuitenkin tärkeä osa ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointia. Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi ja olemassa olevan aineiston analysointi vaatii erityisosaamista ja se on yleensä mahdollista tehdä hyvin vasta yhtenä viimeisimmistä YVA-menettelyn selvi-tyksistä, kun tiedot muista selvityksistä on käytettävissä. Ihmisiin kohdistuvien vai-

kutusten arvioinnissa paikallinen ja vuorovaikutuksen kautta saatava tieto on olennainen osa arviointitietoa. Lähtökohtana on hankkeen vaikutusalueen väestö- ja elinkeinorakenne, yhteisöt ja ihmisten toiminta- ja elämämpiiri.

Ihmiseen kohdistuvien vaikutusten tunnistamisessa ja arvioinnissa tulee hyödyntää olemassa olevia arviointiohjeita kuten sosiaali- ja terveysministeriön antamaa ohjetta SVA-opas, Sosiaali- ja terveysministeriön oppaita 1995:2 sekä paikallisten viranomaisten paikallistuntemusta.

Arviointiohjelmassa on ihmisiin kohdistuvat vaikutusten arviointi on jaettu terveyteen sekä elinoloihin ja viihtyvyyteen kohdistuviin vaikutuksiin. Sosiaalisia vaikutuksia on hahmoteltu useammalta näkökulmalta ja vaikutusten arvioinnissa käytettäviä menetelmiä on kuvattu lyhyesti, mutta käytettävään useampia. Arvioinnin osana ja tueksi ei ole esitetty tehtäväksi laajaa asukaskyselyä. Lähialueen asukkailta saatavat kannanotot ovat kuitenkin tärkeä osa vuorovaikutteista YVA-menettelyä, minkä vuoksi ympäristökeskus katsoo, että yleisötilaisuuden järjestäminen selostusvaiheesakin on tarpeen, myös esim. sidosryhmä- tai teemahaastattelut ovat mahdollisia. Keskeisenä tavoitteena on selvittää, mitä vaikutuksia hankkeesta eri ihmisryhmille tai erityiskohteille voi aiheutua. Terveysvaikutuksia käsitellään arviointiohjelman mukaan erityisesti ilmapäästöjen sekä melu- ja liikennevaikutusten yhteydessä, muutkin terveysvaikutukset kuvataan, vaikka ne olisivat vähäisiä.

Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten selvittämisessä tulee edellä mainitun lisäksi myös pohtia seuraavia seikkoja:

- haittaeläinten (rotat, linnut yms.) esiintyminen, vaikutukset, torjunta
- hajuhaitat,
- vaikutukset alueen on omien talousvesikaivojen varassa olevien talouksien talousveden laatuun sekä talousvedenhankinnan turvaaminen
- terveys- ja sosiaalisten vaikutusten merkittävyyttä on myös arvioitava.

Hankkeen ihmisiin kohdistuvien vaikutukset tulee tehdä siten, että laajennusalueen lähistön muut häiriötä aiheuttavat toiminnot otetaan huomioon, esimerkiksi kompostintilaitoksen hajut ja turvetuotannon pölyt. Muiden toimintojen vaikutusten huomiointi on otettava huomioon, koska YVA:ssa hankkeen vaikutusten tarkastelu tulee tehdä aina nykytila huomioiden.

Vaikutukset elinkeinoelämään, jätehuoltoon ja luonnonvarojen hyödyntämiseen

Arviointiohjelman mukaan vaikutuksia elinkeinoelämään ja jätehuoltoon selvitetään. Luonnonvarojen hyödyntämiseen vaikuttaa mm. kierrätyskelpoisen materiaalin ja kierrätyspolttoaineiden valmistaminen. Louhinnassa muodostuvan murskeen käyttökelpoisuutta ja käyttömahdollisuuksia tulee myös selvittää.

Lisäksi vaikutukset jätekeskuksessa jo nykyisellään olemassa olevien toimintojen hyödynnettävyyteen laajennushankkeen toteututtua tulee ottaa huomioon.

Poikkeukselliset tilanteet, epävarmuustekijät ja riskinarviointi

Arviointiohjelmassa on esitetty selvitettävän hankkeen epävarmuustekijöitä ja hankkeeseen liittyvien riskien arviointia. Jätteiden ja pilaantuneiden maiden käsittelyyn ja niihin liittyviin toimintoihin liittykin toiminnallisia (jätteet, laitteiden häiriötilanteet, inhimilliset erehdykset, vahinkotilanteet, tulipalot ymv.) ja ulkoisia (poikkeukselliset sääolot) riskejä, epävarmuustekijöitä tai poikkeuksellisia tilanteita, joista voi aiheutua haitallisia vaikutuksia ympäristöön. Louhinnassa käytetään räjähdysaineita, saattaa esiintyä sortumia tai kivimateriaalia saattaa irrota hallitsemattomasti. YVA-menettelyn keskeisenä tavoitteena on ehkäistä ennakolta haitallisten ympäristövaikutusten syntymistä, joten arviointiselostuksessa on painotettava tätä osiota. Riskitekijöiden tunnistamisella, niiden todennäköisyyden selvittämisellä ja niihin asiallisesti varautumalla vähennetään selvästi riskien todennäköisyyttä ja haitallisia ympäristövaikutuksia.

Haitallisten vaikutusten ehkäiseminen

Arviointiohjelman mukaan haitalliset vaikutukset halutaan tunnistaa jo alkuvaiheessa, jolloin voidaan suunnitella niiden eliminointi- tai vähentämiskeinot. Asiaan on joiltakin osin viitattu hankkeen kuvauksen ja vaikutusten arviointia koskevan muun tekstin yhteydessä. Perusteellinen esitys haitallisten vaikutusten ehkäisemiseksi on yksi arviointiselostuksen tärkeimpiä kohtia, joten siihen tulee arvioinnissa panostaa kunkin vaikutuksen osalta. Toimenpiteitä tulee esittää niin ympäristöön kuin ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen kohdistuvien mahdollisten haitallisten vaikutusten vähentämiseksi.

Vaikutusten seuranta

Arviointiselostukseen laaditaan ehdotus jätekeskuksen laajennuksen vaikutusten seurantaohjelmaksi. Arviointiohjelmassa on todettu, että seurantaohjelmaehdotusta tarkennetaan ympäristölupahakemusvaiheessa ja se täsmennetään ympäristöluvassa. Näin asia toki on, mutta ympäristölupa pohjautuu hankkeesta vastaavan hakemukseen ja hankkeesta vastaavan suunnitelmiin, joita on tarpeen pohtia yleisellä tasolla jo YVA-vaiheessa. Lisäksi myös louhinta ja kivenmurskaus tulee ottaa huomioon vaikutusten seuranta-ohjelmaa laadittaessa.

Arviointiselostusta laadittaessa olisi tärkeää miettiä mm. seuraavaa:

- mitkä ovat seurantaohjelman tavoitteet ja –tehtävät,
- millaista seurantatietoa tarvitaan,
- mitä tarkoitusta varten tietoa hankitaan,
- kuka tai ketkä tietoa tarvitsevat,
- mitä vaikutuksia on tarpeen seurata (vesien laatua, melutilannetta),
- mitä menetelmiä ja tietolähteitä seurannassa aiotaan käyttää,
- miten seurantatulokset raportoidaan ja miten niitä voidaan kommentoida.

Arvioinnissa käytettävät menetelmät

Arviointiselostuksessa tulee tuoda selkeästi esille ympäristövaikutusten arvioinnissa käytetty menetelmät ja niihin liittyvät oletukset ja epävarmuustekijät samoin kuin se, miltä osin tarkastelu on perustunut laskennallisiin seikkoihin, kirjallisuuteen, muuhun vastaavaan materiaaliin, tehtyihin selvityksiin / tutkimuksiin, maastoinventointeihin tai haastatteluihin yms.

Muuta

Arviointiselostukseen tulee päivittää Joutsenon kaupunkia koskevat tiedot.

Tiedottaminen ja kansalaisten osallistuminen

Hankkeesta tiedottaminen ja osallistumisen järjestäminen on YVA-ohjelmavaiheessa ollut riittävää. Hankkeesta on kerrottu kahdessa yleisötilaisuudessa. Arviointiohjelman ja hanketta koskevan ensimmäisen tiedotustilaisuuden välille olisi ollut aiheellista varata enemmän aikaa, jotta paikallislehden harvako ilmestymistiheys olisi voitu ottaa tiedottamisessa paremmin huomioon. Toisaalta hankkeen kuntin vaiheen julkistamisen ja tiedotustilaisuuksien välistä aikaa ei ole syytä turhaan pidentää, jotta eri intressipiireillä on mahdollisimman pian käytettävissä riittävät tiedot hankkeesta keskustelua varten. Lähimmät naapurit kutsuttiin erillisillä kirjeillä EKJH:n ja L&T:n yhdessä järjestämään yleisötilaisuuteen, joka oli tiedonkulun ja keskustelun kannalta selvästi tarpeellinen. Erityisesti naapureiden huomioon ottamiseen hankesuunnittelussa ja tiedottamisessa on jatkossakin syytä kiinnittää erityistä huomiota.

Ennen arviointiohjelman vireille tuloa hankkeesta keskusteltiin yhden kerran hankkeen osapuolten ja viranomaisien kesken. Ohjausryhmän täydentäminen paikallisten asukkaiden ja lähimmän suuren laitoksen edustajilla onkin jatkossa tarpeen, myös arviointiohjelmassa on nämä tahot esitetty kutsuttavaksi ohjausryhmään. Ohjausryhmän lienee syytä kokoontua vielä vähintään yhden kerran, mieluiten jo ennen arviointiselostuksen jättämistä. On tärkeää, että hankkeesta tiedotetaan avoimesti koko arviointiprosessin ajan ja myöhemmin hankkeen toteutuessa sen elinkaaren ajan laadittavan seurantaohjelman mukaisesti.

Arviointiohjelman raportointi

Arviointiohjelma on kokonaisuudessaan kohtuullisen selkeä ja havainnollinen asiakirja, josta saa riittävän kokonaiskäsityksen hankkeesta ja suunnitelluista selvityksistä. Louhinnan osuus jäi kuitenkin hieman vajaalle huomiolle. Arviointiselostuksessa tuleekin louhintaan liittyviä kuvailuja täydentää sekä esitystapaa ja – paikkaa tulisi miettiä. Hyvää raportointia osoittavat puolestaan raportin tiivistelmä, lähdeluettelo, ymmärtämistä helpottavat selostukset käsitteistä ja lyhenteistä sekä lista arviointiselvityksistä vastaavista asiantuntijoista.

LAUSUNNON NÄHTÄVILLÄOLO

Yhteysviranomaisen lausunto on nähtävillä yhdessä arviointiohjelman kanssa arviointimenettelyn ajan 27.4.2007 alkaen Joutsenon kaupungin rakennusvalvontatoimistossa (Kesolantie 3), Joutsenon pääkirjastossa (Keskuskatu 2), Lappeenrannan kaupungin ympäristötoimessa (Pohjolankatu 14), Lauritsalan kirjastossa (Hallituskatu

27, Lappeenranta), Etelä-Karjalan Jätehuolto Oy:ssä (Hulkonmäentie 130, Joutseno) sekä Kaakkois-Suomen ympäristökeskuksen toimipaikoissa (Kauppariehenkatu 4, Kouvola sekä Laserkatu 6, Lappeenranta). Lausunto on nähtävillä myös internet-osoitteessa www.ymparisto.fi/kas > ympäristönsuojelu > ympäristövaikutustenarviointi.

Johtaja

Leena Gunnar

Ylitarkastaja

Erja Monto

MAKSU

Maksu 5 450 euroa

Peruste: ympäristöministeriön asetus alueellisen ympäristökeskuksen maksullisista suoritteista (1387/2006)

TIEDOKSI

Joutsenon kaupunginhallitus
Joutsenon sosiaali- ja terveyslautakunta
Joutsenon kaavoitus- ja ympäristölautakunta
Lappeenrannan kaupunginhallitus
Lappeenrannan sosiaali- ja terveyslautakunta
Lappeenrannan ympäristö- ja rakennuslautakunta
Lappeenrannan teknisen lautakunnan liikelaitosjaosto
Etelä-Karjalan liitto
Etelä-Suomen lääninhallitus, Kouvolan palveluyksikkö
Kaakkois-Suomen työvoima- ja elinkeinokeskus
Tiehallinto, Kaakkois-Suomen tiepiiri
Museovirasto
Etelä-Karjalan maakuntamuseo
Etelä-Karjalan luonnonsuojelupiiri ry
Kaakkois-Suomen metsäkeskus
Partalan kylätoimikunta
Konnunsuon vankila
Etelä-Karjalan kunnat
Ympäristöministeriö
Suomen ympäristökeskus